

FAIRTRADOVÝ ÁZ KVÍZ

VZDĚLÁVACÍ HRA

FAIRTRADE
ČESKO a SLOVENSKO

Pěstitel Amaro z pěstitelského družstva Centrocate v Peru.
Foto: Stanislav Kominěk, Fairtrade Česko a Slovensko

VZDĚLÁVACÍ HRA FAIRTRADOVÝ AZ KVÍZ

Cíl: Účastníci a účastnice se seznámí s tropickými plodinami, se systémem Fairtrade včetně jeho hlavních přínosů pro pěstitele a obecně s fungováním systému Fairtrade v Česku a na Slovensku.

Anotace: Prostřednictvím vědomostní hry inspirované televizní soutěží se účastníci a účastnice dozví více informací o fungování systému Fairtrade a jeho přínosech pro zapojené pěstitele v zemích Afriky, Asie a Latinské Ameriky a to pomocí 40 herních otázek. Během hry se účastníci a účastnice snaží pomocí správných odpovědí na soutěžní otázky propojit všechny tři strany herního plánu.

Klíčová otázka: Co je to Fairtrade a jak pomáhá pěstitelům v zemích globálního Jihu?

Věk: 12+

Počet účastníků/ic: 3+

Časová dotace: 45 minut

Pomůcky:

- ★ herní plán - vytisknutý ve dvojnásobné velikosti na A3 formát (v příloze),
- ★ kartičky otázek - barevně vytisknuté na A4 formát a vystříhané (v příloze),
- ★ papír a tužka do každé dvojice.

POSTUP = EVOKACE + UVĚDOMĚNÍ + REFLEXE

EVOKACE (5 MINUT)

Sestavení popisu Fairtrade

(5 minut)

Rozdělte účastníky a účastnice do dvojic. Řekněte jim, že se budete věnovat tématu Fairtrade a nechte je ve dvojicích sestavit krátký popis, co je podle nich Fairtrade. Popis si zapisují na papír.

UVĚDOMĚNÍ (35 MINUT)

Fairtradový AZ kvíz

(35 minut)

Následuje samotná hra, která je inspirovaná úspěšnou televizní soutěží. Účastníky a účastnice nejprve seznámte s cílem hry: pomocí správných odpovědí na soutěžní otázky mají propojit všechny tři strany herního plánu žetony své barvy. Žetony získají za správné odpovědi na soutěžní otázky.

Nejprve si rozdělte role. Moderátorem či moderátorkou můžete být Vy, ale klidně i někdo z účastníků a účastnic. Moderátor čte otázky a rozhoduje o průběhu hry a správnosti odpovědí. Ostatní rozdělte do dvou soutěžících skupin, které si určí svou barvu (zelená nebo modrá) a svého mluvčího. Ten bude sdělovat odpovědi skupiny.

Před skupiny rozložte herní plán (vytisknutý nejlépe na tvrdém papíru ve formátu A3). Vedle položte barevné žetony (zelené, modré a šedé). Zamíchejte kartičky otázek. Hru začíná modrá skupinka tím, že si vybere první políčko, o které chce hrát. Moderátor vezme horní kartičku z balíčku a přečte celou otázku. Po přečtení celé otázky se skupina domlouvá na odpovědi a mluvčí pak sdělí odpověď skupiny. Správné odpovědi jsou uvedené pod každou otázkou.

Pokud **skupina odpoví správně**, umísťuje žeton své barvy na soutěžní políčko. Za platnou se považuje první odpověď popř. rychlá oprava, přičemž o uznání rozhoduje moderátor. Pokud **skupina odpoví špatně** nebo odmítne odpovídat, může o vybrané pole hrát soupeřící skupina. Při správné odpovědi může na soutěžní pole umístit žeton své barvy. O dané pole ale soupeřící skupina hrát nemusí, pak se pole označí neutrální šedou barvou a o pole se může hrát později.

Hráči se mohou domluvit na časovém limitu, do kterého je třeba otázku zodpovědět. Doporučujeme 30 sekund až jednu minutu. Právě použitá karta se umísťuje dospodu balíčku. Ve hře se hráči pravidelně střídají. Po umístění žetonu je na řadě protihráč. V případě, že hráč vybere pole označené neutrálním šedým žetonem, dojde k souboji pomocí hry kámen-nůžky-papír. Vítěz získává políčko. Vítězem se stává ta skupina, které se podaří svými žetony propojit všechny tři strany hracího pole (viz obrázek).

REFLEXE (5 MINUT)

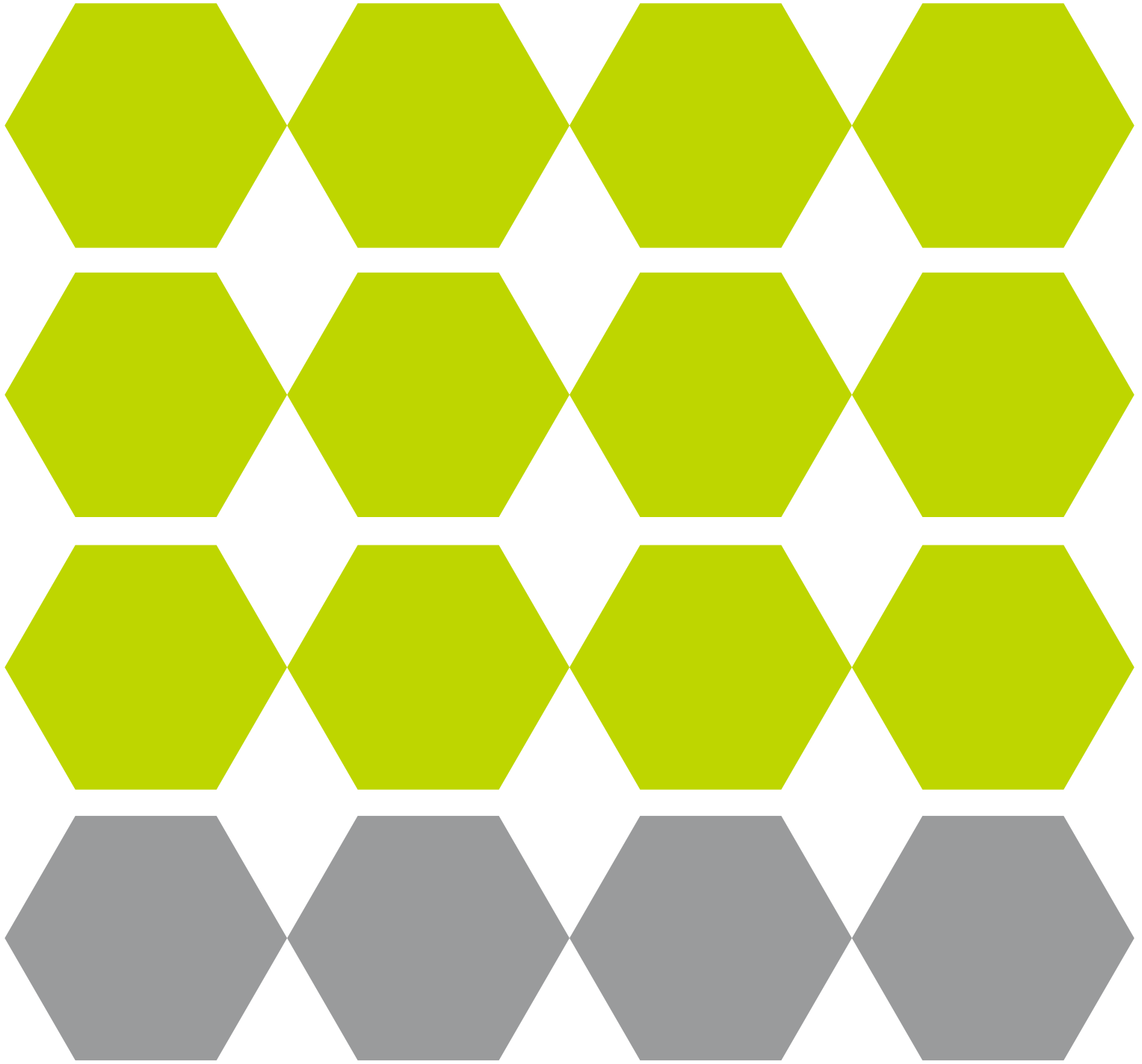
Úprava popisu Fairtrade (5 minut)

Vyzvěte účastníky a účastnice, aby se vrátili do dvojic, ve kterých v úvodu sestavovali svůj popis Fairtrade. Na základě informací z právě proběhnuté hry mohou svou definici upravit. Pokud vám zbyde čas, můžete podpořit sdílení popisů těmito otázkami:

- ★ Upravili jste nějak své popisy Fairtrade? Co jste změnili nebo doplnili?
- ★ Co je tedy Fairtrade?

PŘÍLOHA = HERNÍ PLÁN, ŽETONY A OTÁZKY

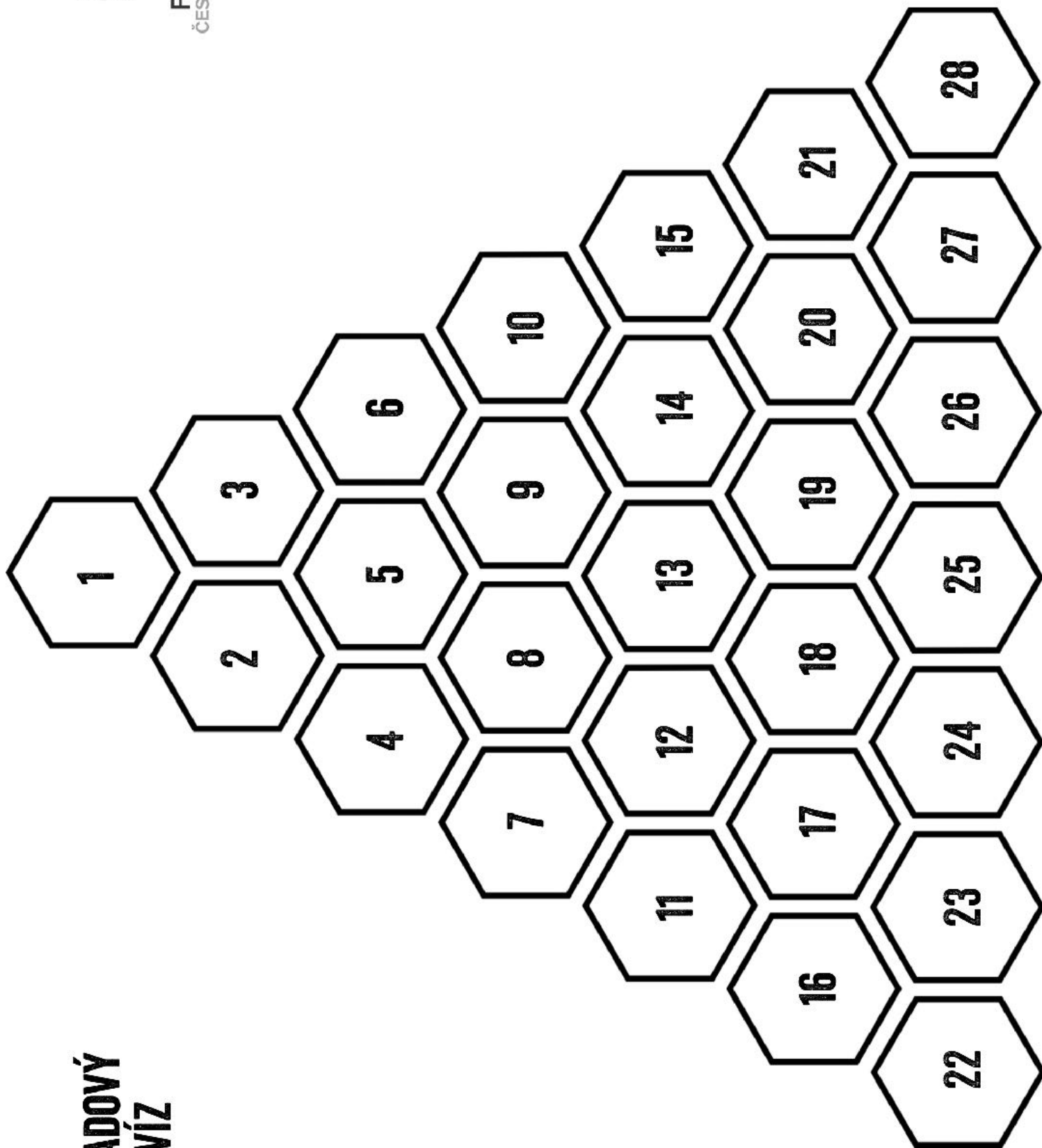

FAIRTRADE
ČESKO a SLOVENSKO

FAIRTRADOVÝ AZ KVÍZ

<p>Je do systému Fairtrade zapojeno více než milion pěstitelů po celém světě?</p> <p>Ano. Celkem 1,7 milionu pěstitelů.</p>	<p>Fairtrade podporuje Zuzana Kronerová. Ta v roce 2018 získala Českého lva za nejlepší ženský herecký výkon. Jak se tento film o vztahu s otužilcem Broňou jmenoval? Dáma na ledu, Máma k ledu nebo Bába z ledu?</p> <p>Bába z ledu</p>
<p>Standardy systému Fairtrade nastavuje nevládní organizace se sídlem v Bonnu. Fairtrade Česko a Slovensko je její součástí. Jak se tato hlavní fairtradová organizace jmenuje?</p> <p>Fairtrade International</p>	<p>Co je hlavní surovinou pro výrobu čokolády?</p> <p>Kakao</p>
<p>Jaké zvíře můžete zahlédnout mezi kávovníky v Guatemale? Velemloka, medojeda nebo pásovce?</p> <p>Pásovce</p>	<p>Kolik českých pěstitelů jablek je zapojeno do systému Fairtrade?</p> <p>Žádný, systém Fairtrade slouží pro pěstitelé v zemích globálního Jihu</p>
<p>Na jakých třech kontinentech žijí pěstitelé, kteří jsou zapojeni do systému Fairtrade?</p> <p>Asie, Afrika, Jižní Amerika</p>	<p>V Pobřeží slonoviny se kvůli vysazování kakaovníků a dalších plodin odlesňuje. O kolik procent svých deštných pralesů přišla země od roku 1960? 10 %, 20 % nebo 80 %</p> <p>80 %</p>
<p>Které dvě osobnosti podpořily Fairtrade v Česku a na Slovensku v informační kampani Moje férová volba na konci roku 2020? Uhodněte alespoň jednu.</p> <p>Ladislav Zibura, Zuzana Kronerová</p>	<p>Fairtradové růže si člověk může koupit ve dvou českých řetězcích, tipněte správně alespoň jeden.</p> <p>Kaufland, Lidl</p>

<p>Káva je hlavní fairtradovou komoditou. Pěstování této plodiny se věnuje přibližně 700 000 fairtradových pěstitelů. Jak se jmenuje keř s kávovými plody?</p> <p>Kávovník</p>	<p>Banány se sklízí průběžně po celý rok. Rostou na banánovníku - je to strom, keř nebo bylina?</p> <p>Bylina</p>
<p>Jakým slovem se označuje společenstvo pěstitelů, kteří se v něm spojují pro ochranu svých potřeb?</p> <p>Družstvo</p>	<p>Po sklizení, odslupkování a usušení pěstitelé kávu uloží do jutových pytlů. Kolik kilo zelené kávy každý pytel obsahuje? 30 kg, 50 kg, 60 kg nebo 90 kg?</p> <p>60 kg</p>
<p>Jako jednu z hlavních výhod Fairtrade dostává fairtradové družstvo k výkupní ceně navíc bonus. Jak se těmto bonusovým prostředkům říká?</p> <p>Fairtradový příplatek (sociální příplatek)</p>	<p>Naplňování standardů Fairtrade u pěstitelů pravidelně kontroluje nezávislá auditorská společnost. Jak se jmenuje?</p> <p>Flocert</p>
<p>Kolik procent produkce může mít fairtradový pěstitel z geneticky modifikovaných plodin (GMO)?</p> <p>Nula, nesmí používat GMO plodiny</p>	<p>V září 2011 získaly titul Fairtradové město jako první v ČR hned dvě města naráz. Uhodnete alespoň jedno z nich?</p> <p>Litoměřice a Vsetín</p>
<p>Plody kávovníku jsou červeně zbarvené. Kolik zrněk kávy získá odslupkováním pěstitel z každého plodu?</p> <p>Dvě zrna (leží protilehle na sobě)</p>	<p>Na jakém filmovém festivalu získal v roce 2020 český dokumentární snímek Ve stínu kakaovníku ocenění za nejlepší zpracování mezinárodního tématu?</p> <p>Mezinárodní filmový festival Agrofilm</p>

<p>Během pandemie jakého onemocnění mohli pěstitelé flexibilněji rozhodovat o využívání fairtradového příplatku?</p> <p>COVID-19</p>	<p>V roce 2019 jsme v ČR vypili 101 milionů šálků fairtradové kávy. Uhodnete alespoň jednoho ze tří největších prodejců?</p> <p>Tchibo, Unipetrol Benzina a Lidl</p>
<p>Nejvýznamnější fairtradovou akcí je Férová snídaně, během které lidé společně snídají na podporu pěstitelů. V jakém měsíci probíhá?</p> <p>Květen (vždy druhou květnovou sobotu)</p>	<p>Jaký fairtradový produkt roste na ledvinovníku západním? Goji, kešu nebo papája?</p> <p>Kešu oříšky</p>
<p>Jak se nazývá vzdělávací proces, který přispívá k pochopení našeho vztahu k ostatním lidem a místům ve světě, směřuje nás k nalézání způsobů, jak spolu žít s ohledem na potřeby všech a při zachování limitů planety?</p> <p>Globální (rozvojové) vzdělávání</p>	<p>Jaký z následujících fairtradových produktů nekoupíte v žádném českém obchodním řetězci? Růže, kokosové mléko, banán, ananas nebo pomerančový džus?</p> <p>Ananas</p>
<p>Dodnes je ve světě rozšířená dětská práce. Kolik dětí je nuceno ve světě pracovat? 52 milionů, 152 milionů nebo 522 milionů?</p> <p>152 milionů dětí, z nichž téměř tři čtvrtiny pracují v zemědělství</p>	<p>Jaké další dvě barvy kromě černé a bílé najdete v produktové známce FAIRTRADE?</p> <p>Zelená a modrá</p>
<p>Jaké květiny mají menší uhlíkovou stopu? Ty fairtradové dovážené letecky z Keni nebo pěstované ve sklenících v Holandsku?</p> <p>Fairtradové z Keni (nemusí tam vyhřívat skleníky)</p>	<p>Uvnitř plodu kakaovníku se nachází kakaové boby. Kolik jich tam přibližně najdeme? 10-20, 30-40 nebo 50-70?</p> <p>30 až 40 dvoucentimetrových bobů.</p>

<p>Většina světové produkce kávy pochází z velkých kávových plantáží nebo malých rodinných políček?</p> <p>Malých políček (80 % kávy produkuje 25 milionů drobných pěstitelů s méně než 10 hektary půdy)</p>	<p>Při pěstování banánů se využívá velké množství různých pesticidů, které kontaminují půdu i vodní zdroje. Lidé kvůli nim trpí zdravotními problémy. K hubení čeho slouží fungicidy? Plevel, hub nebo hmyzu?</p> <p>Hub</p>
<p>Co je hlavním smyslem certifikace Fairtrade? Zajištění důstojného života pěstitelů, kvalita produkce nebo ochrana životního prostředí?</p> <p>Zajištění důstojného života pěstitelů</p>	<p>Kolik dětí je nuceno pracovat na kakaových plantážích jen v Ghaně a Pobřeží slonoviny? 20 000, 200 000 nebo 2 000 000?</p> <p>Přes 2 000 000 dětí</p>
<p>Kdy za své kakao dostane pěstitel více peněz, když stejnou čokoládu koupíme ve zdravé výživě, v supermarketu nebo v obou případech dostane stejně?</p> <p>Dostane vždy stejně (zaplatí mu totiž hned po dovezení produkce do družstva)</p>	<p>Roční příjem domácnosti pěstitele kakaa v Pobřeží slonoviny je velmi nízký. Kolik si průměrně vydělá celá domácnost včetně prarodičů a dětí? 60 000 Kč, 150 000 Kč nebo 300 000 Kč?</p> <p>60 000 Kč</p>
<p>Jaký z obchodních řetězců prodává bavlněné tašky z fairtradové bavlny? Řekněte jeden tip.</p> <p>Lidl, drogerie DM</p>	<p>Jaký velký český řetězec prodává fairtradové banány?</p> <p>Kaufland</p>
<p>Izolovanosti drobných pěstitelů kávy využívají výkupci, kteří jim za kávu nabízí velmi nízké výkupní ceny. Jak se výkupcům říká v Latinské Americe? Lasičky, hyeny nebo kojoti?</p> <p>Kojoti (coyotes)</p>	<p>Zaměstnanci banánové balírny musí ještě na plantáži naplnit banánové krabice. Kolik musí každá krabice s banány vážit? 15, 18 nebo 22 kg?</p> <p>18 (přesně 18,14 kg)</p>